

İçinden tıp geçen filmler: Patch Adams

Dr. Mahmut Tokaç

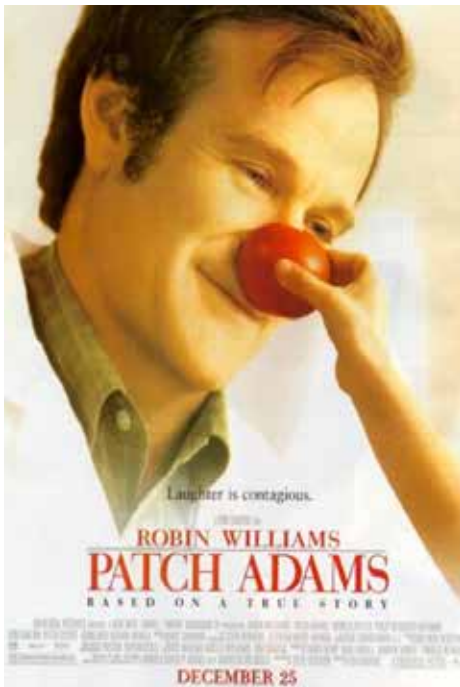
1963 Ordu, Ünye doğumludur. 1979'da Ünye Lisesi'nden, 1985'te İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 2000 yılında İÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Deontoloji ve Tıp Tarihi Bölümü'nde doktorasını tamamladı. 2002 – 2003 tarihleri arasında İstanbul 112 Ambulans Komuta Merkezi Başhekimliği, 2003 – 2009 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü'nde Genel Müdür Yardımcılığı ve Genel Müdürlük yaptı. Halen İstanbul Başakşehir Devlet Hastanesi Başhekimisi olan Tokaç, aynı zamanda İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğretim görevlisidir.

*Ne hasta bekler sabahı,
Ne taze ölüyü mezar.
Ne de şeytan, bir günahı,
Seni beklediğim kadar.*

Sahi, Necip Fazıl'ın güzel dizelerinde belirttiği gibi hastalar sabahı beklemekten başka şeyleri de bekler mi? Özellikle de kendini teslim ettiği doktorundan ne gibi beklentisi vardır? İlgisi mi, güler yüz mü, hastalığı hakkında yeterince bilgilenecek mi yoksa etkili bir tedavi mi? Tıp fakültesi öğrencilerine ders olarak seyretilerebilecek bir hekim-hasta ilişkisi sahnesi: Çaresizlik içindeki bir hasta ve karşısında ilgisiz bir doktor. Hastasından başka her şeyle ilgilenen, hastası derdini anlatırken yüzüne bakmayan, kahvesini hazırla-

yan, hastasının dediklerinin bir kelimesini bile anlamayan kötü bir doktor örneği. Ve bu örneğe kızıp farklı bir doktor olmak düşüncesiyle orta yaşlarda olmasına rağmen tıp fakültesine giren aykırı bir karakter. Bu tipi canlandıran oyuncu Robin Williams olunca hem eğlenceli, hem duygulu hem de düşündürücü bir film ortaya çıkıyor. Filmin konusu kısaca şöyle: İntihar eğilimiyle bunalımda olan ve rahatlamak için kendi isteğiyle Fairfax Hospital Psychiatric Ward isimli bir psikiyatri kliniğine yatan kırklı yaşlardaki Hunter Adams, klinikte hastabakıcılar tarafından hastalara uygulanan kötü

davranışlar karşısında hayal kırıklığına uğrar. Bir doktora derdini anlatmak isterse bu kez de ilgisiz bir başka doktorla karşılaşır. Terapi seanslarının monoton ve terapi yapmaktan çok insanları daha da depresyona sokan sıklığına, yaptığı esprilerle değiştirmeye çalışır. Klinikte yatan ve kimseye irtibat kurmayan Arthur Mendels isimli bir bilim adamının akıtan kâğıt bardağını bir bantla yama-dığı için onunla dost olur. Bu dostu onu yama anlamına gelen "Patch" diye çağırmaya başlar ve bu takma ad ile meşhur olur. Patch Adams klinikteki hastalarla iletişim kurduğunda onlara faydalı

olduğunu fark ettiği için insanlara faydalı bir doktor olmak amacıyla tıp fakültesine kaydolar. Tıp fakültesinde klinik derslere geçildiğinde, bir hocanın, öğrencileri eşliğinde yaptığı ziyaret esnasında kadın hastanın yanına geldiği ve gerçekten ibretlik bir başka sahne var. Hoca hastaya selam vermeden ve hatta hastanın yüzüne bile bakmadan mağrur bir eda ile öğrencilere hastanın durumunu anlatmaya başlar:

"Bu dolaşım bozukluğu ve diyabetik nöropatisi olan çocuklarda görülen bir diyabet türü. Gördüğünüz gibi bunlar lenfödemli diyabet yaraları ve kangrenin işaretleri." Bu sırada sedyede yatan hasta endişe ile konuşulandan bir anlam çıkarmaya çalışmakta. Hoca "Sorusu olan?" dediğinde öğrenciler ile arasındaki diyalog:

- Osteomyelitis var mı?

- Şimdilik hayır.

- Tedavisiz?

- Kan şekeri dengelemek, antibiyotik düşünülebilir. Amputasyon da mümkün. (Bu esnada hasta korkuyla üzerindeki örtüye sarılır.)

O sırada arka sıralardan bir soru daha gelir: "Adı ne?" Bütün öğrenciler bu anlamsız (!) sorunun sahibini öğrenmek amacıyla arkaya dönerler. Soruyu soran Patch Adams'dır. Sorusunun amacını açıklamak ihtiyacı hisseder. "Sadece hastanın adını merak etmiştim." O zamana kadar hastanın ismini öğrenme ihtiyacı hissetmemiş olan hoca, elindeki dosyadan hastanın adını bulur ve okur. "Margery". Bu bilgiyi alan Patch, hastaya adıyla hitap ederek selam verir. O ana kadar endişe ve korku ile ekibi izleyen hastanın yüzü güler ve selama karşılık verir. Hoca pek hoşnut olmasa da usulen bir teşekkürden sonra hastaya başka bir şey söylemeden başka hastaları dolaşmak üzere devam eder. Çünkü ona göre bu durum hastalarla laubali olmaktır ve doktorluğa yakışmaz. Yakın arkadaşı Patch'i uyarır. "Buradan atılırsak limonata satmak zorunda kalırsınız." Yani "Hasta sadece hastadır, hocaların istediği gibi davran, başına bir iş gelmesin." demek ister.

Hastalar doktorlar için sadece "14 numaralı odada yatan hasta" veya "safra kesesinde taş olan hasta" mıdır? O hastaların kimlikleri, duyguları yok mudur? Bir güler yüze, bir tatlı söze hiç mi ihtiyaçları yoktur? Yoksa hastalar da insan mıdır? Bu duygularla tıp fakültesine devam eden Patch Adams, fakültenin sıkıcı ortamını şakalarıyla neşeli hale getirir, yaptığı esprilerle kliniklerde yatan mutsuz hastaları güldürmeyi başarır ancak Ortodoks hocaların hisminden kurtulamaz. Birkaç arkadaşıyla birlikte kendi imkanlarıyla tamiratını yaparak klinik gibi kullandıkları bir çiftlik evinde umutsuz hastalara umut dağıtırken beraber doktorluk yaptığı kız arkadaşının psikiyatrik bir hastası tarafından öldürülmesi üzerine klinikten ayrılrsa da arkadaşlarının ısrarı üzerine tekrar geri döner. Bu arada lisanssız olarak doktorluk yaptığı için tıp fakültesinin kıdemli hocalarından oluşan

bir heyet tarafından sorgulanır. Tamamen bir ders konusu olabilecek bu soru sahnesini aynen aktarmak istiyorum:

- Hunter Adams, lisanssız olarak doktorluk yapmakla suçlanıyorsun. Bu çok ciddi bir suçlama evlat. Lisansın olmadan doktorluk yapmanın yasal olmadığını biliyor muydun?

- Evet efendim.

- Gerekli belgeler olmadan bir klinik işletmenin hem kendin hem de hastaların yaşamını tehlikeye attığını biliyor musun?

- Ev bir klinik midir efendim?

- (Fakülteden atılması için mücadele eden hocası kalkarak) Hasta kaydı yapıyor ve onları tedavi ediyorsan mekânın hiçbir önemi yoktur.

- Efendim, bana tedaviyi tanımlayın.

- Tedavi tıbbi müdahale ihtiyacı olan hastanın bakımınıdır. Hastaları tedavi ettiniz mi Bay Adams?

- Eve gelip giden kişilerle yaşıyorum, onlara elimden gelen yardımı yapıyorum.

- Bay Adams, çiftliğinizde hastaları tedavi ettiniz mi, etmediniz mi? Söyleyin lütfen.

- Çiftliğe gelen herkes bir hastadır, evet. Ve gelen herkes bir doktordur.

- Anlamadım.

- Çiftliğe gelen herkes bir tür yardıma muhtaçtır. Ya fiziksel ya da zihnen. Onlar hastalarımız. Ama çiftliğe gelen herkes aynı zamanda bir başkasının bakımıyla sorumludur. İster yemek yapmak olsun ister temizlik ya da en azından dinlemekle. Bu da onları doktor yapar. Ben bu terimi geniş anlamda kullanıyorum. Doktorların işi başkalarına yardım etmek değil midir? **Ne zamandan beri doktor terimi başka anlamlarda kullanılıyor?**

Mesela şöyle: "Dr. Joes, ayak tabanlarınız ne harika? Ya da Dr. Peterson, gazınızda koku yok mu acaba? **Hangi aşamada, doktor "hastayı tedavi eden güvenilir ve eğitimli bir dost" olmanın çıktığı acaba?** Eğer doktorluk yapıp yapmadığımı soruyorsanız, eğer bu ihtiyacı, acısı olanları kabul edip onları umursamak, dinlemek, ateşi düşene kadar kalın giydirmekse, eğer doktorluk yapmak buysa, eğer bu bir hastayı iyileştirmekse, o halde ben suçluyum.

- Yaptıklarınızdan doğacak sonuçları düşündünüz mü? Ya bir hasta ölseydi?

- Ölümde yanlış olan nedir efendim? Öyleyse korktuğumuz şey nedir? Neden ölüme insanca yaklaşmıyoruz, saygıyla, ılımla ya da belki mizahla? Düşman ölüm değil beyler. Bir hastalıkla savaşmak istiyorsak kayıtsızlık hastalığıyla savaşalım. İnsanların oturumlarını dinledim; kişiselleşmeme ve profesyonel mesafe hakkında. Kişiselleşme kaçınılmazdır. Her insan başkası üzerinde bir etki yapar. Neden bunu hasta-doktor ilişkisinde istemiyoruz peki? Öğretilerinizi dinledim ve bence yanlışlar. Doktorun görevi yalnızca ölümü engellemek değil; yaşam kalitesini de yükseltmek olmalı. Hastalığı tedavi ederken kazanır ya da kaybedersiniz. İnsanı tedavi ederken size garanti ediyorum kazanırsınız; sonuç ne olursa olsun. Bugün bu oda tıp öğrencileriyle dolu. (Dinleyici sıraların-

daki öğrencilere dönerek hitap eder.) Sizi hayatın mucizesine karşı uyuşturmalarına izin vermeyin. Her zaman insan vücudunun görkemi içinde yaşayın. Odağınız bu olsun; iyi not peşinde koşmak değil. Çünkü onlar nasıl bir doktor olacağınıza asla göstermez.

- Bay Adams...

- İnsanlığınızı yeniden kazanmak için viziteleri beklemeyin. Mülakat yeteneğini şimdiden kazanın. Yabancılarla konuşun. Arkadaşlarınızla konuşun.

- Bay Adams...

- Hemşirelerle, o muhteşem insanlarla dostluğunuzu geliştirin. Sizi eğitirler. Onlar her gün insanlarla beraberler. Paylaşabilecekleri engin bilgileri var; tıpkı kalbi taşlaşmamış saygı duyduğunuz profesörlerinizde olduğu gibi. Şefkatlerini paylaşın, onlara kalbinizi açın.

- Lütfen dönüp komiteye anlatın.

- (Komiteye dönerek) Efendim, doktor olmayı tüm kalbimle istiyorum. Başkalarına hizmet için doktor olmak istemişim. Bunun yüzünden her şeyi kaybettim. Ama her şeyi kazandım da. Hastaların ve hastane personelinin yaşamlarını paylaştım. Onlarla hem güldüm hem de ağladım. Hayatımda yapmak istediğim tek şey bu. Ve Tanrı şahidimdir, bu günkü kararınız ne olursa olsun, yine de dünyanın görmüş olduğu en iyi lanet olası doktor olacağım; bundan emin olabilirsiniz. Beni mezuniyetten mahrum etme imkânınız var. Beni unvandan ve beyaz önlükten mahrum edebilirsiniz. Ama ruhumu kontrol edemez ve öğrenmemi engelleyemezsiniz; asla bunu yapamazsınız. Seçim sizin. Ya beni tutkulu bir meslektaşınız yaparsınız ya da beni dışlarsınız ama tutkum kalır. Her şartta bir baş belası olarak görüleceğim; bundan eminim. Ama sizi temin ederim başınızdan atamayacağınız bir belayım.

- Bitti mi?

- Umanım hayır bayım.

Yaptığı bu savunma ile kuruldaki hocaları da etkiler ve fakülteye devam etmesine karar verilir. Sonunda tıp fakültesinden mezun olur ama aynı aykırı tavırlarını mezuniyet töreninde de sergiler...

Afişinde "laugter is contagious" (kahkaha bulaşıcıdır) üst başlığıyla verilen ve Patch Adams isminin altında "based on a true story" yazarak gerçek bir hayatın esinlenildiği belirtilen film, Robin Williams hayranlarının severek izleyebileceği bir film olmanın da ötesinde özellikle tıp fakültesi öğrencilerinin mutlaka seyretmesi gereken bir yapıt.

1998, ABD yapımı

Yönetmen: Tom Shadyac

Yapımcı: Mike Farrell

Görüntü Yönetmeni: Phedon Papamichael

Müzik: Marc Shaiman

Senaryo: Steve Oedekerck, Maureen Mylander

Oyuncular: Robin Williams, Bob Gunton, Philip Seymour Hoffman, Daniel London, Monica Potter

Süre: 115 dk.